

Kommissorium for ekspertudvalget for erhvervsretning af 10. klasse

---

Regeringen ønsker, at flere unge vælger en erhvervsuddannelse i forlængelse af 10. klasse.

Der er behov for et kursskifte i den måde, vi tilrettelægger 10. klasse på. Regeringen ønsker, at 10. klasse skal erhvervsrettes, så skoleåret i højere grad bliver starten på en erhvervsuddannelse frem for afslutningen på grundskolen. Det vil sige, at skoleåret både skal kvalificere eleven fagligt og forberede eleven på den arbejdsmoral, faglighed og selvdisciplin, der kræves af elever på en erhvervsuddannelse. 10. klasse skal inspirere til og vise mulighederne i en erhvervsuddannelse. Samtidig skal 10. klasse rumme relevante udfordringer for elever, der primært orienterer sig imod de gymnasiale ungdomsuddannelser. Endvidere skal der tages højde for særlige skoleformer, som for eksempel efterskolerne, og den særlige rolle de spiller i uddannelsessystemet, så der også fremadrettet er et 10. klassetilbud til elever, der ønsker et skoletilbud væk hjemmefra.

Der nedsættes derfor et ekspertudvalg, der skal komme med anbefalinger til, hvordan 10. klasse kan erhvervsrettes, herunder understøtte, at 10. klasse i videre omfang fysisk bliver lokaliseret på erhvervsskoler.

Baggrund

I år 2000 valgte 37 procent af 10. klasses eleverne at fortsætte på en erhvervsuddannelse. I 2018 er det kun 25 procent af eleverne fra 10. klasse, der vælger en erhvervsuddannelse. Dette fald i søgningen er sket til trods for, at der i denne periode har været gjort bestræbelser på at øge søgningen til erhvervsuddannelserne med målrettet brobygning, 20/20-forløb, der kombinerer 10. klasse med grundforløbets første del på erhvervsuddannelserne, og en særlig erhvervsrettet udgave af 10. klasse kaldet eud10. Langt de fleste unge i dag vælger en gymnasial uddannelse efter grundskolen (godt 73 pct. i 2018) – selvom nogle unge ville have været bedre tjent med at vælge en erhvervsuddannelse.

Et forkert valg efter grundskolen kan have negative konsekvenser for den unge i form af risikoen for omvalg, frafald og oplevelse af nederlag. Samtidigt har uhenigtsmæssig dobbeltuddannelse og højt frafald betydelige samfundsmæssige omkostninger. Det er derfor vigtigt, at den enkelte unge træffer et så oplyst valg som muligt og udfordres på valget af ungdomsuddannelse ud fra en realistisk forventningsafstemning, fx ved at præsentere et bredere udvalg af muligheder.

Som det ser ud nu, indeholder 10. klasse et betydeligt potentiale til at understøtte ønsket om at øge søgningen til erhvervsuddannelserne. Samtidig er udbyttet af den nuværende 10. klasse for lavt. Således har forskellige analyser ikke kunnet identificere en signifikant effekt i forhold til at forbedre elevernes mulighed for efterfølgende at gennemføre en ungdomsuddannelse.

Opgaver for ekspertudvalget

Genstandsfelt for anbefalingerne

Ekspertudvalgets arbejde og analyser skal omfatte alle former for 10. klasseaktivitet, dvs.:

- Kommunal 10. klasse: 10. klasse i folkeskolen, 10. klassecenter, 10. klasse på en erhvervsskole, 20/20-ordninger, eud10, ungdomsskolernes 10. klasse, ungdomsskolernes heltidsundervisning, samt kommunale specialtilbud. Hertil kommer dagbehandlingstilbud og behandlingshjem, der er underlagt samme regler, som den kommunale 10. klasse
- 10. klasse på efterskoler og frie fagskoler
- 10. klasse på frie grundskoler

Desuden skal 10. skoleår indgå i anbefalingerne i relation til at klarlægge de frie skolars incitamenter til at udbyde 10. skoleår frem for 10. klasse.

Videns og analysegrundlag

Udvalgets anbefalinger skal tage udgangspunkt i et solidt videns- og analysegrundlag, herunder viden om de sektorer, der udbyder 10. klasse. Analyserne skal bygge videre på de eksisterende analyser på området.

Analysegrundlaget skal som minimum omfatte:

- kortlægninger af unges valg af de forskellige 10. klasser, herunder analyser af hvilke elever der vælger de forskellige 10. klasser og hvorfor de vælger disse.
- til- og fravalg af 10. klasse i løbet af skoleåret.
- incitamentsstrukturer på området for relevante parter
- forløbsanalyser af eleverne i 10. klasse herunder både ift. foregående skolegang og resultater fra 9. klasse og efterfølgende overgang til ungdomsuddannelser mv.
- effekten af 10. klasse på faglig kvalificering og afklaring af uddannelsesvalg, subsidiært analyser heraf på højest muligt evidensniveau.
- effekten af de forskellige 10. klasser på efterfølgende uddannelsesvalg samt gennemførelse heraf, herunder også i forhold elever, der ikke har taget 10. klasse, subsidiært analyser heraf på højest muligt evidensniveau.

Endelig vil analysegrundlaget kunne omfatte internationale sammenligninger og erfaringer.

Alle analyser bør gennemføres med højest mulig validitet og generaliserbarhed. Der kan være behov for dataindsamling for at kunne levere solide analyser på registerdata.

Ekspertudvalget skal komme med anbefalinger inden for fire temaer:*Skoleårets indhold*

Ekspertudvalget skal forholde sig til skoleårets funktion som et ekstra år mellem grundskole og ungdomsuddannelse, herunder i forhold til erhvervsuddannelserne, de gymnasiale ungdomsuddannelser, forberedende grunduddannelse (FGU) og særlig tilrettelagt ungdomsuddannelse (STU). I forlængelse heraf skal der udarbejdes anbefalinger om skoleårets indhold, herunder med forslag til alment dannende elementer, indhold, fag, praktik, temaer, niveauer, prøver og prøveformer. Desuden skal anbefalingerne vedrøre tilrettelæggelsesformer som sammentænker 10. klasse og erhvervsuddannelsernes GF1 i ét skoleår.

Regeringen ønsker, at der tages højde for forskelle i skoleformerne, således at de indholdskrav, der stilles til den erhvervsrettede 10. klasse differentieres i forhold til forskellige skoleformer, herunder efterskolerne.

Dagbehandlingstilbud, specialefterskoler, behandlingshjem samt kommunale specialtilbud, herunder ungdomsskolernes heltidsundervisning, anvender 10. klasse som lovgivningsmæssigt afsæt for dele af deres tilbud. Der ønskes anbefalinger til, hvordan denne undervisning fremover kan organiseres – indenfor eller udenfor rammerne af 10. klasse.

Anbefalingerne om skoleårets indhold skal udarbejdes, således at de efterfølgende kan danne grundlag for et læreplansarbejde herom.

Uddannelses- og erhvervsvejledning i 10. klasse

Brobygning, praktik med et uddannelsesperspektiv og elevens individuelle uddannelsesplan er i dag centrale elementer i den eksisterende 10. klasse. Der ønskes anbefalinger til, hvordan uddannelses- og erhvervsvejledning kan indgå i en ny erhvervsrettet 10. klasse således, at eleverne støttes i deres afklarings- og valgproces. Uddannelses- og erhvervsvejledningen skal bygge videre på den vejledning, som eleverne møder i grundskolen og skal sammentænkes hermed.

Implementering af en erhvervsrettet 10. klasse

Der ønskes anbefalinger om en hensigtsmæssig implementering af en erhvervsrettet 10. klasse. Anbefalinger skal omfatte overvejelser om, hvordan bevægelsen fra det nuværende organisatoriske setup på 10. klasseområdet kan omstilles til en ny erhvervsrettet 10. klasse, der også kan være fysisk lokaliseret på erhvervsskoler.

Anbefalingerne skal som minimum omfatte lærerkompetencer, bygninger, faglokaler, samt hvordan en ny erhvervsrettet 10. klasse bliver et attraktivt tilbud for målgruppen.

Anbefalinger skal lægge til grund, at 10. klasse fortsat skal være et landsdækkende tilbud. Derfor skal der lægges vægt på, hvordan en erhvervsrettet 10. klasse kan blive tilgængelig for elever, hvor der er lang rejseafstand til en erhvervsskole. Det

skal i den sammenhæng kunne sandsynliggøres, at rejseafstanden til en erhvervsrettet 10. klasse i alle landets kommuner er acceptabel.

Incentivsstrukturer

Der skal indgå overvejelser om byrdefordeling og incitamentsstrukturer i forhold til staten, kommuner, erhvervsskoler, efterskoler, frie grundskoler. Anbefalingerne skal forholde sig til en hensigtsmæssig incitamentsstruktur, der er baseret på kommunernes forsyningspligt og finansieringsansvaret for 10. klasse, samt at kommunerne skal medfinansiere 10. klasses tilbud på de frie skoler.

Økonomi, organisering og afrapportering

Økonomi

Ekspertudvalgets anbefalinger skal samlet set kunne realiseres indenfor en uændret økonomi.

Organisering

Ekspertudvalget betjenes af et sekretariat med repræsentanter fra Undervisningsministeriet og Finansministeriet. Sekretariatet bistår med udarbejdelse af kortlægninger, kvantitative analyser og afrapportering i overensstemmelse med kommissoriet og med ekspertgruppens anbefalinger til regeringen. Udgifter til evt. brug af eksterne konsulenter finansieres ligeligt af UVM og FM. Øvrige ministerier inddrages efter behov.

Afrapportering

Ekspertudvalget afrapporterer anbefalingerne til regeringen inden udgangen af 2019.

Regeringen ønsker en bred og åben dialog med interessenter, eksperter etc. Det er derfor regeringens ønske, at ekspertudvalget arbejder åbent med henblik på at sikre en løbende dialog om ekspertudvalgets arbejde og temaer. Ekspertudvalget skal derfor undervejs invitere til dialog med interessenter på 10. klasseområdet. I forlængelse heraf vil der blive nedsat en referencegruppe, som vil blive involveret i de fire temaer, som ekspertgruppens anbefalinger skal omfatte.